

به نام خدا

راهنمای تغییر نظام نقدی به تعهدی بر اساس سرفصل های عمده حساب

در دانشگاه ها و دانشکده های علوم پزشکی واحد های تابعه و بیمارستانهای مستقل:

فصل اول - برنامه ریزی اصلاح حساب موجودی ها

فصل دوم - برنامه ریزی اصلاح حساب دارایی های ثابت

فصل سوم - برنامه ریزی اصلاح رویه های شناسایی درآمد

دفتر برنامه ریزی منابع مالی و بودجه
وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
تاریخ تهیه: تیرماه ۱۳۸۶

فصل اول - برنامه ریزی اصلاح حساب موجودی ها

۴

۶

۱- مفاهیم اساسی موجودیها در استاندارد های حسابداری

۷

۲- کنترل‌های داخلی مربوط به حساب موجودیها

۸

۳- تفاوت رویکردهای حسابداری به روش نقدی و تعهدی به حساب موجودیها

۹

۴- ضرورتها و مزیت های اصلاح حساب موجودیها در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه

۱۲

۵- بکارگیری نرم افزار های مالی موجودیها

۱۳

۶- اثرات اصلاح حساب موجودیها بر محاسبه قیمت تمام خدمات

۱۴

۷- طبقه بندی حساب موجودیها در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه

۱۵

۸- مراحل اصلاح حساب موجودیها در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه

۱۵

۹- برنامه زمانبندی اصلاح حساب موجودیها

۱۶

۱۰- روش انتخاب مشاور و شرایط مجری جهت انجام اصلاح حساب موجودیها

۱۷

۱۱- عوامل موثر بر مبلغ حق الزحمه اصلاح حساب موجودیها

۱۸

۱۲- کمیته اصلاح حساب موجودیها و ترکیب آن

۲۰

۱۳- ویژگیهای کلی سیستم انبار

۲۰

فصل دوم: برنامه ریزی اصلاح حساب دارایی های ثابت

۲۵

۱- مفاهیم اساسی دارایی های ثابت

۲۷

۲- ضرورت‌های اصلاح حساب دارایی های ثابت در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه

۳- مزایای اصلاح حساب دارایی های ثابت در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه

۲۷

۴- اهداف حسابرسی دارایی های ثابت و آثار اصلاح حساب بر گزارش حسابرس مستقل

۲۸

۵- طبقه بندی اقلام دارایی های ثابت در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه

۳۲

۶- مراحل اصلاح حساب در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه

۳۳

۷- برنامه زمانبندی اصلاح حساب دارایی های ثابت در دانشگاه های علوم پزشکی

۳۳

۸- روش انتخاب مجری و شرایط مجری جهت انجام اصلاح حساب دارایی های

- ۳۴-۹- حق الزحمه اصلاح حساب دارایی های ثابت
- ۳۵-۱۰- کمیته اصلاح حساب دارایی های ثابت و ترکیب آن
- ۳۶ فصل سوم : برنامه ریزی اصلاح رویه های شناسایی درآمد
- ۳۸-۱- مفاهیم اساسی درآمدها در استانداردهای حسابداری
- ۳۹-۲- کنترل های داخلی مربوط به درآمدها
- ۴۰-۳- تفاوت رویکردهای حسابداری به روش نقدی و تعهدی جهت شناسایی درآمدها
- ۴۲-۴- ضرورتها و مزیت های تغییر روش شناسایی درآمد از مبنای نقدی به مبنای تعهدی
- ۴۳-۵- بکارگیری نرم افزار های عملیاتی درآمد
- ۴۴-۶- اثرات اصلاح رویه شناسایی و محاسبه نتایج عملکرد
- ۴۵-۷- طبقه بندی درآمد اختصاصی در دانشگاه های علوم پزشکی و واحدهای تابعه
- ۴۵-۸- مراحل تغییر روش شناسایی درآمد بر مبنای تعهدی در دانشگاه های علوم پزشکی و واحدهای تابعه
- ۴۶-۹- برنامه زمانبندی اصلاح حساب
- ۴۶-۱۰- روش انتخاب مشاور و شرایط مجری جهت اصلاح حساب درآمدها
- ۴۶-۱۱- عوامل موثر بر مبلغ حق الزحمه اصلاح حساب درآمدها
- ۴۷-۱۲- کمیته اصلاح حساب و ترکیب آن

فصل اول - برنامه ریزی اصلاح حساب موجودی ها

۱- مفاهیم اساسی موجودیها در استاندارد های حسابداری :

۱ + تعاریف :

موجودیها: دارایی های است که در یک مقطع زمانی خاص در مالکیت واحد اقتصادی بوده و به منظور فروش در آینده و یا فرآیند ارائه خدمات نگهداری می شود.

۲-۱- شناسایی و ارزشیابی موجودیهای کالا در پایان سال مالی فرآیند پیچیده ای بوده که مستلزم

بکارگیری موارد ذیل می باشد :

- اندازه گیری مقادیر موجودیها
- اندازه گیری ارزش حسابداری موجودیها
- فرض جریان هزینه یا اقلام بهای تمام شده که باید انتخاب و بکار گرفته شود

۱-۲-۱- اندازه گیری مقادیر موجودیها:

مقادیر موجودیها از طریق سیستم ها و روشهای زیر تعیین می شود:

۱. سیستم ثبت ادواری موجودیها

در این روش موجودیها در پایان دوره ای که صورتهای مالی تهیه می شود بطور عینی شمارش می شود.

۲. سیستم ثبت دائمی موجودیها

در این روش عملیات وارده ها و صادره های موجودیها در تمام طول سال برای هر یک از اقلام موجودیها بطور جداگانه در کارتهای معین حساب ثبت می شود. سیستم ثبت دائمی موجودیها در مقایسه با سیستم ادواری مبنای بهتری برای کنترل فراهم می آورد.

هر واحد اقتصادی صرفنظر از بکار گیری سیستم ثبت موجودیها حداقل سالی یک بار باید نسبت به

شمارش عینی موجودیها اقدام نماید. شمارش مستمر در طی سال مالی موجودیها در واحد های که دارای

کالاهای متعدد یا کالا های گران بها میباشد، مطلوب و مناسب است. ثبت رویداد های مالی در هر یک از

روشهای ادواری و دائمی دارای تفاوت های می باشد که در جدول زیر به آن اشاره شده است:

روش ادواری	روش دائمی	رویداد مالی مربوط به موجودیها
حساب خرید بدهکار می شود	حساب موجودیها بدهکار می شود	ثبت خرید موجودیها
ثبتي انجام نمی شود	حساب موجودیها به طرفیت بهای تمام شده بستانکار می شود ثبت درآمد انجام می شود	ثبت فروش موجودیها
موجودیهای ابتدای دوره تا آخر دوره بدون تغییر می ماند در پایان سال پس از شمارش موجودیها و ارزش گذاری آن حساب موجودی کالا تعدیل می شود	مانده حساب موجودیهای ابتدای دوره با اولین رویداد خرید یا فروش تغییر می کند. لذا مانده حساب موجودی در هر زمان مبین موجودی نزد انبار می باشد	ثبت موجودیهای پایان دوره

۲-۱-انداز گیری ارزش حسابداری موجودیها

مخارجی در بهای تمام شده موجودیها منظور می شود که ارتباط مستقیمی با موجودیها داشته باشد، برخی

از هزینه هایی که می توان بین آن هزینه ها و موجودیها ارتباط برقرار کرد بشرح زیر می باشد :

- هزینه های حمل به داخل
- تخفیفات نقدی خرید با توجه به نحوه عمل آن حسابداری
- بهای خرید موجودی یا بهای تمام شده آن

مبنای اصلی ارزشیابی موجودی ها به شرح زیر است :

الف-بهای تمام شده

ب- انحراف از مبنای بهای تمام شده

شامل :

۱- اقل بهای تمام شده یا قیمت بازار

۲- ارزش خالص بازیافتنی

۳-۲-۱- فرض جریان هزینه

جریان موجودیها: این موضوع شامل انتخاب یکی از روشهای مربوط به جریان موجودیها است.

یعنی انتخاب فرض مناسبی برای بهای تمام شده اقلامی که مصرف می شود. روشهای پذیرفته شده اصلی

در این خصوص عبارتند از:

الف- روش شناسایی ویژه

ب- روش میانگین

ج- روش اولین صادره از اولین وارده

د- روش اولین صادره از آخرین وارده

۲- کنترلهای داخلی مربوط به حساب موجودیها

هدف اصلی از استقرار کنترلهای داخلی در مورد موجودیها در دانشگاههای علوم پزشکی حصول اطمینان از استفاده

صحیح و موثر از موجودیها است. برای دستیابی به این هدف تحصیل و عملیات بعد از تحصیل موجودیها، باید مبتنی بر

سیستم کنترلهای داخلی با مبانی زیر باشد:

۱. خرید موجودیها مبتنی بر بودجه دانشگاه باشد.
۲. خرید موجودیها توسط واحد درخواست کننده توجیه شده و به تصویب مدیریت یا واحد مربوطه برسد.
۳. خرید موجودیها توسط واحد تدرکات و با رعایت آیین نامه معاملات صورت پذیرد.
۴. خرید موجودیها به میزان بهینه صورت گیرد به گونه ای که ضمن اجتناب از بروز خلل در عملیات جاری از ایجاد موجودیها مازاد و بلااستفاده جلوگیری شود.
۵. حفاظت از انبارها به نحو مناسبی انجام شود و دسترسی به انبارها تابع ضوابط مشخص باشد.
۶. اقلام موجودیها به طور مناسب کد گذاری، قفسه بندی و طبقه بندی شده به گونه ای که به سهولت قابل ردیابی باشد.

۷. مقادیر موجودیها بطور ماهیانه شمارش شده و با اطلاعات منعکس در دفاتر حسابداری انبار مطابقت داده

شده و مغایرتهای احتمالی در اسرع وقت رفع گردد.

۸. موجودیها در پایان سال مالی ارزشیابی شود هرگونه کاهش ارزش احتمالی شناسایی شود.

۹. ورود و خروج اقلام موجودیها به انبار متکی به صدور فرم رسید و حواله انبار باشد.

۱۰. کلیه انبارها با ضوابط از قبل تعیین شده و با حضور حسابرس مستقل در پایان سال مالی انبار گردانی شود.

۱۱. مصرف موجودیها با کسب مجوز از مسئولین ذیصلاح و با تکمیل فرمهای مشخص صورت گیرد.

۱۲. مصرف موجودیها با شناسایی مراکز هزینه مربوطه و انعکاس در سرفصل های مناسب انجام شود.

۱۳. موجودیها به طور مناسب تحت پوشش بیمه ای قرار گیرد.

۳- تفاوت رویکردهای حسابداری به روش نقدی و تعهدی به حساب موجودیها

روش ثبت و طبقه بندی حساب موجودیها در هر واحد اقتصادی مبتنی بر روش حسابداری آن می باشد. در هر یک از

رویکرد های حسابداری تعهدی یا نقدی روش ثبت و طبقه بندی حساب موجودیها متفاوت می باشد. برخی از تفاوت

های رویکرد نقدی و تعهدی در حسابداری موجودیها بشرح ذیل می باشد:

شرح	روش حسابداری نقدی	روش حسابداری تعهدی
خرید موجودیها	غالباً از روش ثبت ادواری در خرید استفاده می شود	غالباً از روش دائمی در خرید استفاده می شود
عملیات مقداری موجودیها	عملیات مقداری موجودیها شامل وارده ها و صادره صرفاً در کارتدکس انبار ثبت می شود و حسابداری انبار کنترلی بر مقادیر صادره ندارد	عملیات مقداری موجودیها شامل وارده ها و صادره بطوردائمی ثبت می شود و در هنگام خروج کالا از انبار حسابداری انبار کنترلهای لازم را اعمال می نماید
اسناد حسابداری مصرف موجودیها	در هنگام خرید و پرداخت به حساب هزینه منظور می شود	در هنگام مصرف و غالباً با روش دائمی به حساب هزینه منظور می شود
گزارشات میان دوره ای	امکان اخذ گزارشات صرفاً در پایان سال مالی فراهم می باشد	امکان اخذ گزارشات در طول سال مالی فراهم می باشد
قیمت تمام شده	امکان محاسبه قیمت تمام شده را محدود می نماید	امکان محاسبه قیمت تمام شده را تسهیل می نماید.
کنترلهای داخلی	کنترلهای داخلی را تضعیف می کند	کنترلهای داخلی را تقویت می نماید

۴- ضرورتها و مزیت های اصلاح حساب موجودیها در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه

۴-۱- ضرورت های اصلاح حساب موجودیها

- بررسی های انجام شده در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد ها تابعه و نیز بیمارستانهای مستقل نشان می دهد که در اغلب موارد اطلاعات مربوط حساب موجودیها بطور اصولی تهیه و نگهداری نمی شود و همزمان با اصلاح حساب موجودیها ، لازم است نسبت به استقرار سیستم نرم افزاری موجودیها اقدام شود . برخی از دلایل ضرورت های اصلاح حساب موجودیها در دانشگاه های علوم پزشکی و احد های تابعه بشرح ذیل می باشد:
- بدلیل بکارگیری روش نقدی بجای روش تعهدی در دانشگاه های علوم پزشکی و واحدهای تابعه، اطلاعات ریالی مربوط به موجودیها طی سنوات قبل در دفاتر حسابداری ثبت و منعکس نشده است.
  - در اغلب موارد از سیستم های نرم افزاری جهت ثبت و نگهداری اطلاعات مربوط به موجودیها استفاده نشده و در مواردی که از نرم افزار استفاده می شود نرم افزارهای فوق از قابلیت های لازم برخوردار نمی باشد .
  - موجودیهای انبار های دانشگاه علوم پزشکی و احد های تابعه، بطور مناسب طبقه بندی و کد گذاری نشده است.
  - موجودیهای دانشگاهها و واحد های تابعه طی سنوات گذشته بطور مناسب شمارش و انبار گردانی نشده است
  - اطلاعات مربوط موجودیهای امانی نزد دیگران و موجودیهای امانی دیگران نزد ما بطور مناسب در سوابق مالی منعکس نشده است .
  - اطلاعات مربوط به موجودیهای بدون مصرف و فاسد شده و کم گردش بطور مناسب شناسایی و در سوابق مالی درج نشده است .
  - بدلیل عدم بکارگیری افراد متخصص در بخش ثبت و طبقه بندی موجودیها در اغلب موارد نظارت های موثر در این بخش اعمال نشده است .
  - دانشگاه فاقد آئین نامه مناسب جهت نگهداری ،حفاظت و طبقه بندی مناسب موجودیها می باشد .

- پراکندگی جغرافیای واحد های تابعه دانشگاه های علوم پزشکی ، روشهای خاص ردیابی و نظارت بر حساب موجودیها را اقتضاء می نماید ، این روشها مدون نشده است .

۲-۴- مزایای اصلاح حساب موجودیها

- با توجه به سیاستهای کلی وزارت بهداشت در جهت استقرار سیستم حسابداری تعهدی بجای حسابداری نقدی در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه در اختیار داشتن اطلاعات کامل واصلاح شده موجودیها امری اجتناب ناپذیر می باشد.
- اصلاح حساب موجودیها راه اندازی سیستم های نرم افزاری را تسهیل می نماید.
- اصلاح حساب موجودیها موجب تقویت ساختارکنترلهای داخلی دانشگاه در جهت حفاظت از موجودیها می شود.
- اصلاح حساب موجودیها دسترسی به اسناد حسابداری مصرف موجودیها و به تبع آن محاسبه سود و زیان واحد هارا تسهیل وامکان پذیرمی نماید .
- اصلاح حساب موجودیها منجر به ارائه اطلاعات واقعی مربوط به موجودیها به مدیریت دانشگاه های علوم پزشکی شده و به آنان در اتخاذ تصمیمات مناسب مدیریتی یاری می رساند.
- اصلاح حساب موجودیها موجب ارائه صورتهای مالی اساسی به شکل مناسبتری می شود.
- اصلاح حساب موجودیها، فرآیند حسابرسی دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه را تسهیل می نماید.
- دستیابی به گزارش تجمیعی موجودیها (کلیه انبارهای دانشگاه علوم پزشکی استانها و واحدهای تابعه) .

۵- بکارگیری نرم افزار های موجودیها

- در سالهای اخیر با بکارگیری تدریجی سیستم های نرم افزاری حسابداری ، استفاده از نرم افزار های مقدراری وریالی موجودیها رایج شده و استفاده از روشهای دستی دربخش موجودیها ، تقریبا منسوخ شده است .برخی از مزایای بکارگیری سیستم های نرم افزاری موجودیها بشرح ذیل می باشد:

۱-۵- مزایای بکارگیری سیستم های نرم افزاری موجودیها

۱. سهولت و سرعت بخشیدن به دسترسی اطلاعات مربوط به موجودیها.
۲. ثبت اسناد حسابداری مربوط به مصرف ماهیانه و سالیانه موجودیها از طریق سیستم نرم افزاری .
۳. سهولت در دسترسی به اطلاعات مربوط به قیمت تمام شده و سود و زیان در دوره های کوتاه مدت (به دلیل ثبت ماهیانه اسناد حسابداری مصرف در دفاتر حسابداری).
۴. اخذ گزارشات مدیریتی مربوط موجودیها از جمله حد سفارش موجودیها و حد بهینه موجودیها.
۵. سرعت بخشیدن به فرآیند بستن حسابها در پایان سال مالی و تهیه صورتهای مالی سالیانه .
۶. تقویت کنترلهای داخلی مربوط موجودیها ، بویژه فراهم نمودن شرایط لازم برای انبار گردانی موجودیها.

۲-۵- مراحل استقرار سیستم نرم افزاری موجودیها

عملیات استقرار سیستم نرم افزاری موجودیها مستلزم در اختیار داشتن اطلاعات اصلاح شده و صحیح مربوط به هر یک از سرفصل های موجودیها می باشد. در صورت آماده بودن اطلاعات فوق مراحل استقرار و بکارگیری سیستم فوق ، بشرح ذیل می باشد:

فرایندها و مراحل اجرایی عملیات استقرار و راه اندازی سیستم انبار (تعدادی / ریالی)

شرح عملیات	
شناسایی مراکز	شناخت و نحوه ثبت و نگهداری حسابها
تعیین نیازها و ضرورتها	
انتخاب سیستم حسابداری موجودیها و نحوه ثبت و ضبط حساب موجودی	
طبقه بندی موجودیها	
۱-۱- شناخت ویژگی ها و رویه و روالهای موجود / تنظیم set up سیستم / اصلاح رویه های مغایر با سیستم	اطلاعات پایه
۱-۲- ورود کالا-انبار-گروه کالا-واحد اندازه گیری	
۱-۳- استقرار اسناد و شماره گذاری آن , تعیین حقوق دسترسی	
۱-۴- تعریف مراکز و پروژه ها, نحوه آشنایی	
۱-۵- تعریف طبقه حساب و نحوه ارتباط	
۱-۶- تعریف قیمت استاندارد و محصول و معین های مرتبط (در مرحله استاندارد)	
۱-۷- آموزش امانی (بر حسب روش ریالی یا بدون ریال)	
۱-۸- آموزش نحوه استفاده از انبار به انبار	
۱-۹- آموزش نحوه استفاده از اسناد انبار / ضایعات / دارایی ثابت / پروژه	
۲-۱- ورود موجودی اول دوره	اطلاعات جاری تعدادی
۲-۲- درج اسناد وارده یک دوره	
۲-۳- درج اسناد صادره یک دوره	
۲-۴- درج سایر اسناد صادره و وارده یک دوره در صورت وجود (برگشتیها / امانیها/ضایعات/انبار به انبار و ...)	
۲-۵- آموزش بهنگام رسانی	
۳-۱- قیمت گذاری موجودی اول دوره و کنترل آن	اطلاعات جاری ریالی
۳-۲- قیمت گذاری اسناد وارده (رسید ها / برگشتی ها) و انجام کنترل های لازم	
۳-۳- قیمت گذاری اسناد صادره	
۳-۴- تهیه گزارش کنترلی از عملیات ریالی نمودن اسناد وارده	
۳-۵- عامل گذاری اسناد	
۳-۶- صدور اسناد حسابداری و REPLICATION	
۳-۷- آموزش اصلاحات و تعدیلات و اسناد مربوطه	
۳-۸- تکمیل آموزش تهیه و استفاده از گزارشات مالی (مصرفی / گردش / پروژه / امنیها و ...)	
۳-۹- ارسال سند به سیستم حسابداری / ارتباط با سایر سیستم ها	
۴-۱- روشهای انبار گردانی / تهیه لیست و تک شمارش و گزارشات مربوطه	انبار گردانی و عملیات پایان سال
۴-۲- عملیات پایان سال و انتقال مانده ها و ایجاد سال مالی جدید	

اطلاعات پایه موجودیها قبل از ورود به سیستم نرم افزاری باید از صحت لازم برخوردار باشد. زیرا صرفاً در موارد جزئی امکان اصلاح این اطلاعات وجود دارد، اصلاح حساب موجودیها باید همزمان و به موازات خرید نرم افزار موجودیها انجام شود. فرایند اصلاح حساب نمی تواند مستقل از خرید نرم افزار دنبال شود این دو فعالیت غیر قابل تفکیک می باشند. حسابداری موجودیها توسط نرم افزار انجام شده و اسناد حسابداری نیز توسط سیستم صادر می گردد. این امر ضمن آنکه به میزان قابل ملاحظه ای صحت و قابل اتکایی اطلاعات را افزایش می دهد همچنین موجب صرفه جویی در ساعات کار صرف شده توسط کارکنان واحد انبار و امور مالی می شود.

۶- اثرات اصلاح حساب موجودیها بر محاسبه قیمت تمام خدمات

احتساب مصرف ریالی موجودیها نقش تعیین کننده در محاسبه بهای تمام شده خدمات خواهد داشت. در موارد ذیل اصلاح حساب موجودیها بر محاسبه قیمت تمام شده موثر می باشد:

- محاسبه مقداری و ریالی مصرف موجودیها از عوامل اصلی احتساب بهای تمام شده خدمات محسوب می گردد.
- انتساب مصرف ریالی موجودیها به مراکز هزینه، محاسبه بهای تمام شده خدمات را تسهیل می نماید.
- صدور اسناد حسابداری مصرف موجودیها بر حسب مراکز هزینه، تسهیم ثانویه هزینه ها را تسهیل می نماید.
- صدور اسناد حسابداری مصرف در طی سال مالی محاسبه بهای تمام شده خدمات را در طول سال مالی امکان پذیر می نماید.
- صدور اسناد حسابداری مصرف، بوسیله نرم افزار ضمن تقویت کنترلهای داخلی موجب افزایش دقت در محاسبات و نیز صرفه جویی در ساعات کار کارکنان امور مالی می شود.
- صدور اسناد حسابداری مصرف موجودیها با مبانی مناسب، محاسبه هزینه یابی بر مبنای فعالیت را تسهیل می نماید.

۷- طبقه بندی موجودی ها در دانشگاه های علوم پزشکی و واحدهای تابعه :

کدینگ پیشنهادی جهت طبقه بندی و گروه بندی موجودیها در انبارهای دانشگاه علوم پزشکی					
نام مرکز	نام طبقه موجودی	نام انبار	گروه اصلی ۱	گروه اصلی ۲	شماره سریال کالا
(*) = تعداد ارقام کدینگ گروهها و کالا					
**	*	**	**	*	*****
			فرمها و پاکتها	فرمهای اداری	
				فرمهای مالی	
				فرمهای انبار	
				فرمهای درمانی	
				سربرگ	
				کارتن. پاکت و مقوا	
				سایر	
		تعریف نام انبارها بر حسب محلهای جغرافیایی و مکانی	مواد شوینده و پاک کننده	مواد شوینده	
				لوازم مصرفی پاک کننده	
				سایر	
			لوازم التحریر	خودکار و قلم	
				کاغذ	
				سایر	
			متفرقه	***	
	اناقه اداری و آموزشی		همانند سرفصلهای اموال		
	انبار قطعات و لوازم فنی		لوازم برقی		
			لوازم و تاسیسات تلفن		
			لوازم و تاسیسات حرارتی و برودتی		
			لوازم و تاسیسات فنی		
			ابزار و لوازم بنایی و ساختمانی		
			لوازم اطفاء حریق		
			مصالح ساختمانی		
			ابزار و یراق مصرفی		
			سایر		
	انبار تجهیزات پزشکی		همانند سرفصلهای اموال		

تیغه و سوزنها	انبار لوازم مصرفی پزشکی	نام مراکزی که دارای بودجه جداگانه و مستقل می باشند	
لوله و برسها			
چسبها			
پیچ و پلاک و کلیپس			
فیلتر و صافی ها			
کابل و کوتر			
مصرفی دیالیز			
مصرفی ارتوپدی			تعریف نام انبارها
مصرفی تنفسی			
مصرفی تصویر برداری			بر حسب
ستهای جراحی			محلها
مصرفی قلبی عروقی			جغرافیایی
سایر			و مکانی
باتوجه به نوع فعالیت و ضرورت ارتباط بین داده های انبار دارویی (داروخانه) با سیستمهای نرم افزاری بیمارستانی HIS جهت ثبت اقلام داروی مصرفی در پرونده بیماران لذا انبار دارویی بعنوان بخشی از عملیات سیستم بیمارستانی در نظر گرفته شده است.		انبار دارویی	
با امعان نظر به اینکه اطلاعات اموال اسقاطی و از رده خارج بر حسب محلها استقرار و تحویل گیرنده (اموال اسقاطی نزد انبار) در نرم افزارهای دارایی ثابت تا هنگام فروش ثبت و نگهداری میگردد لذا انبار اسقاطی صرفا مربوط به اموال معدوم شده که از دفاتر اموال حذف گردیده و سایر اقلام ضایعاتی و دپوی شده نزد انبار می باشد.		انبار اسقاطی	

۸- مراحل اصلاح حساب موجودیها در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه :

- ۱ - تهیه کدینگ جهت انواع موجودیهای دانشگاه و واحد های تابعه.
- ۲ - شمارش و صورت برداری کامل موجودیهای واحد های پشتیبانی و بیمارستانهای تابعه .
- ۳ - ارزشیابی ریالی انواع موجودیها با بکارگیری کارشناسان ذیصلاح.
- ۴ - طبقه بندی موجودیهای شمارش شده در کدینگ موجودیهای بطور یکنواخت.
- ۵ - شناسایی موجودیهای معیوب ، بدون مصرف و کم گردش.
- ۶ - شناسایی دوره های انقضاء مصرف موجودیها.

۹- برنامه زمانبندی اصلاح حساب

کل زمان لازم برای انجام اصلاح حساب موجودیها پنج ماه بشرح ذیل پیش بینی می شود :

<u>مدت به ماه</u>	<u>شرح مراحل</u>
یک ماه	۱-تهیه کدینگ جهت انواع موجودیهای دانشگاه و واحد های تابعه
یک ماه	۲-شمارش و صورت برداری کامل موجودیها
یک ماه	۳-پالایش حساب موجودیها، شناسنای موجودیهای معیوب و کم گردش
یک ماه	۴ -ارزشیابی ریالی انواع موجودیها
یک ماه	۵ -ورود اطلاعات پالایش شده موجودیها در سیستم نرم افزاری
<u>پنج ماه</u>	جمع

۱۰- روش انتخاب مشاور و شرایط مجری جهت اصلاح حساب موجودیها

ذکر این نکته ضروریست که اصولاً فعالیتهای پردازش و سامان دهی اطلاعات شامل اصلاح حساب و تهیه سیستم نرم افزاری، از جمله مواردی است که نمی تواند از طریق اجرای مناقصه عمومی منجر به نتایج مورد انتظار شود . در این نوع فعالیتهای، شناخت از سوابق مجری و مشاور، تواناییهای فنی و تخصصی مجری در انجام کار، مهم ترین عامل ارجاع کار

محسوب می شود . اشتباه در انتخاب مجری یا سیستم نرم افزاری هزینه های قابل توجه ای برای سازمان در بردارد که بهای خدمات مجری و یا بهای نرم افزار کمترین آن محسوب می شود. گرچه مبلغ پیشنهادی برای انجام خدمات فوق عامل مهمی محسوب می شود لیکن عامل فوق باید در کنار سایر عوامل مورد توجه و ارزیابی قرار گیرد.

۱-۱۰-۱- شرایط مجری

مجری عملیات اصلاح حساب موجودیها باید واجد شرایط ذیل باشد :

۱. مجری از موسسات عضو جامعه حسابداران رسمی ایران باشد.
۲. مجری با ماهیت عملیات دانشگاههای علوم پزشکی و واحد های تابعه آشنا بوده و حداقل انجام حسابرسی یک دانشگاه علوم پزشکی را عهده دار بوده باشد.
۳. آشنایی با عملیات اصلاح حساب و داشتن حداقل یک کار اصلاح حساب در سوابق کاری .
۴. دارا بودن کارکنان تخصصی جهت انجام کار در محل مورد نظر.

۱۱- عوامل موثر بر مبلغ حق الزحمه اصلاح حساب موجودیها

برخی از عوامل تعیین کننده حق الزحمه اصلاح حساب موجودیها بشرح ذیل می باشد :

۱. تعداد اقلام موجودیها
۲. انواع و تنوع موجودیها
۳. میزان تخصصی بودن موجودیها و لزوم به اطلاعات کارشناسی
۴. نحوه چیدمان و طبقه بندی فیزیکی موجودیها
۵. پراکندگی جغرافیای موجودیها
۶. اطلاعات و سوابق مالی موجودیها
۷. ارزش ریالی موجودیها

معهدا به دليل سهولت در برآورد حق الزحمه جهت ارجاع خدمات اصلاح حساب جدول ذيل پيشنهاد مي گردد:

ردیف	شرح طبقه بندی انواع موجودیها	تعداد اقلام	مبلغ حق الزحمه برآوردی -ریال
۱	لوازم مصرفی اداری	از ۰ تا ۵۰۰۰ نوع	۳۰.۰۰۰.۰۰۰
۲	اثاثه اداری و آموزشی	از ۰ تا ۲۰۰۰ نوع	۲۰.۰۰۰.۰۰۰
۳	انبار قطعات و لوازم فنی	از ۰ تا ۵۰۰۰ نوع	۳۰.۰۰۰.۰۰۰
۴	انبار تجهیزات پزشکی	از ۰ تا ۳۰۰۰ نوع	۳۵.۰۰۰.۰۰۰
۵	انبار لوازم مصرفی پزشکی	از ۰ تا ۵۰۰۰ نوع	۳۵.۰۰۰.۰۰۰
۶	انبار اسقاطی	از ۰ تا ۲۰۰۰ نوع	۲۰.۰۰۰.۰۰۰
	جمع		۱۷۰.۰۰۰.۰۰۰
	اضافه میشود: سربار ۲۵٪		۴۲.۵۰۰.۰۰۰
	جمع کل		۲۱۲.۵۰۰.۰۰۰

توضیح: حق الزحمه برآورد شده جهت خدمات اصلاح حساب موجودیها^۱ با فرض اینکه انبارها در یک محل

فیزیکی استقرار یافته، برآورد شده است. بدیهی است با افزایش تعداد محل جغرافیایی انبارها مبلغ مذکور تعدیل

می شود.

۱۲- کمیته اصلاح حساب و ترکیب آن

اصلاح حساب موجودیها، مستلزم همکاری واحد ها و بخش های مختلف دانشگاه می باشد. ضمن تاکید بر انتخاب

یک نفر از کارکنان متخصص و با تجربه امور مالی دانشگاه بعنوان مدیر پروژه، ضروری است نمایندگان بخش های

مختلف و مدیریت دانشگاه برای پیشبرد فعالیت اصلاح حساب و انجام هماهنگی های لازم، همکاری نزدیک داشته

باشند. پیشنهاد می شود نمایندگان مدیریت، مدیر پروژه، نمایندگان واحدهای مرتبط، مدیر پروژه منتخب مجری بطور هفتگی تشکیل جلسه داده و مشکلات، موانع و نحوه پیشرفت پروژه اصلاح حساب را با برنامه از قبل تعیین شده مورد بررسی قرار دهند.

۱۳- ویژگیهای های کلی سیستم انبار

۱۳-۱- سیستم خرید و وارده های انبار

۱- واحد درخواست کننده با توجه به نیاز خود فرم درخواست لوازم از انبار را تکمیل نموده و به واحد انبار تحویل می دهد.

۲- در صورت وجود اقلام به میزان درخواست شده انبار دار با تایید فرم درخواست با انجام تشریفات لازم از جمله صدور فرم حواله کالا یا قطعات درخواستی را به واحد درخواست کننده تحویل می دهد.

۳- در صورت کافی نبودن موجودی، انباردار برگ درخواست خرید را تکمیل نموده و پس از تایید مدیریت به واحد تدارکات ارجاع می دهد.

۴- واحد تدارکات براساس فرم درخواست خرید نسبت به انجام خرید اقدام می نماید. (با رعایت آیین نامه معاملات)

۵- واحد کنترل و بازرسی از تطبیق مقداری و کیفی کالای خریداری شده با درخواست خرید حصول اطمینان کرده و مراتب را در فرم مربوطه تایید می کند.

۶- انبار دار براساس تاییدیه واحد کنترلی نسبت به صدور فرم رسید انبار اقدام می نماید

۸- صورتحساب فروشنده توسط واحد تدارکات اخذ شده و با مندرجات فرم درخواست خرید و رسید انبار مطابقت داده می شود.

۹- واحد تدارکات براساس مدارک مندرج در بند ۸، گزارش خرید و مستندات فوق را جهت صدور اسناد حسابداری به واحد امور مالی ارسال می نماید.

۱۰- واحد کاردکس مندرجات فرمهای رسید و حواله انبار را در کارت موجودیها ثبت می نماید.

۱۱- در صورتیکه مانده موجودی کمتر از نقطه سفارش باشد. مسئول انبار نسبت به صدور برگ درخواست خرید

اقدام می نماید

۱۲- کنترل درخواستهای خرید معوق (ترتیب اثر داده نشده) و متوسط زمان خرید (از زمان درخواست کالا تا

تحویل کالا به واحد درخواست کننده) توسط مدیریت.

۲-۱۳- سیستم مصرف و صادره های به انبار

۱- برگ درخواست مصرف صادر می شود.

۲- برگ درخواست مصرف به تایید مسئول واحد و مدیر واحد می رسد.

۳- درخواست به انبار ارجاع شده و در صورت موجود بودن کالا انباردار فرم حواله انبار را صادر می کند.

۴- حواله انبار جهت انجام عملیات ریالی به حسابداری ارجاع می شود.

فصل دوم: برنامه ریزی اصلاح حساب دارایی های ثابت

۱- مفاهیم اساسی دارایی های ثابت تعاریف:

دارایی های مشهود: به دارایی های اطلاق می شود که دارای موجودیت عینی است و در عملیات واحد اقتصادی به طور موثر مورد استفاده قرار می گیرد.

ویژگیهای دارایی های مشهود:

- بطور موثر مورد استفاده قرار می گیرد و به قصد سرمایه گذاری یا فروش مجدد تحصیل نشده است.

- دارای موجودیت عینی، عمر نسبتاً طولانی و منافع آتی قابل اندازه گیری است.

اضافات دارایی های ثابت تحت عناوین ذیل در حسابها انعکاس می یابد:

- **دارایی ثابت خریداری شده:** به بهای تمام شده تاریخی (شامل کلیه مخارجی که تا بهره برداری

دارایی های ثابت ضرورت می یابد) در حسابها ثبت می شود.

- **مخارج بعد از تحصیل دارایی ثابت:** در صورتی که مخارج بعدی موجب افزایش عمر مفید دارایی

شود و همچنین باعث بهبود قابل ملاحظه ای در کیفیت آن شود به عنوان مخارج بعدی در حساب

دارایی ثابت انعکاس می یابد.

- **داراییهای ساخته شده در واحد اقتصادی:** به بهای تمام شده کلیه مخارج دوره ساخت (شامل مواد،

دستمزد، سربار) می باشد.

۲-۱- کنترل‌های داخلی در مورد اموال، تجهیزات در دانشگاه علوم پزشکی

هدف اصلی از استقرار کنترل‌های داخلی در مورد اموال، تجهیزات در دانشگاه‌های علوم پزشکی، حصول اطمینان از استفاده صحیح و موثر از اینگونه داراییها است. برای دستیابی به این هدف، تحصیل و عملیات بعد از تحصیل داراییهای سرمایه ای باید تحت نظارت و مبتنی بر سیستم کنترل‌های داخلی با مبانی زیر باشد:

۱. انجام مخارج سرمایه ای و خرید اموال مبتنی بر بودجه دانشگاه باشد.
۲. تحصیل و خرید اموال توسط واحد درخواست کننده توجیه شود و به تصویب مدیریت ارشد دانشگاه یا واحد مربوطه برسد.
۳. خرید دارایی سرمایه ای توسط واحد تدرکات و با رعایت آیین نامه معاملات مصوب دانشگاه صورت پذیرد.
۴. داراییهای ثابت خریداری شده بعد از خرید شماره گذاری شده و برچسب اموال بر روی آن الصاق گردد.
۵. مخارج واقعی انجام شده جهت خرید دارایی با مبالغ پیش بینی شده در بودجه دانشگاه بایکدیگر مقایسه شده و انحرافات ایجاد شده مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد
۶. جهت هریک از اقلام داراییهای ثابت یک کارت مخصوص یا ردیفی از دفتر اموال اختصاص یابد و اطلاعات مربوط به آن دارایی شامل: بهای تمام شده، تاریخ خرید یا ساخت، ارزش اسقاط، عمر مفید، روش استهلاک، استهلاک انباشته، شماره دارایی مشخصات فنی، نام فروشنده، تحویل گیرنده، محل استقرار، دوره گارانتی و... در آن ثبت شود. (توضیح اینکه در روشهای جدید، اطلاعات مذکور در نرم افزار یا سیستم دارایی های ثابت نگهداری می شود).
۷. اطلاعات مندرج در کارتهای اموال بطور ماهیانه با اطلاعات منعکس در دفاتر حسابداری مطابقت داده شده و مغایرتهای احتمالی رفع گردد.
۸. اموال و تجهیزات در دوره های سه ماهه مشاعده عینی شده و نتایج مشاهده عینی دارایی ها با اطلاعات منعکس در دفاتر حسابداری مقایسه شده و مغایرتهای احتمالی (ناشی از جابجایی، کسری، معدوم شدن و....) رفع گردد.
۹. کنترل و شناسایی بموقع تغییر و تحول و جابجایی اموال و بروز رسانی دفاتر اموال از این حیث.

۱۰. اسناد مالکیت وسایط نقلیه و اموال غیر منقول در محل مناسب نگهداری شده و بطور سالیانه ملاحظه و بازرینی

گردد.

۱۱. پس از تدوین آیین نامه تفکیک هزینه های جاری از سرمایه ای و تعیین مبلغ معینی جهت شناسایی اقلام

خریداری شده بعنوان دارایی ثابت، شناسایی دارایی ها براساس مفاد آئین نامه مذکور صورت گیرد.

۱۲. تعمیرات، بهسازی، الحاق و اضافات بعدی دارایی های ثابت با دلایل توجیهی توسط واحد درخواست کننده

و با کسب مجوز از مدیریت ارشد دانشگاه یا واحد مربوطه انجام شود.

۱۳. فروش و کنارگذاری دارایی های ثابت با رعایت ضوابط و آیین نامه های مربوطه و با کسب مجوز از

مدیریت ارشد انجام شده و تعدیلات لازم در اسرع وقت در سیستم اموال و سیستم حسابداری منعکس شود.

۱۴. تمهیدات لازم جهت حفاظت از داراییها از حیث شرایط فیزیکی نگهداری و جلوگیری از سوء جریان

های احتمالی بطور معقول اتخاذ شود.

۱۵. دارایی ها در مقابل خطرات احتمالی تحت پوشش بیمه ای مناسب قرار گیرد.

۱۶. از صحت طبقه بندی اموال و تجهیزات در سیستم اموال و حسابداری اطمینان حاصل شود.

۳-۱- روش حسابداری نگاهداری حساب اموال و دارایی ها

روش نگاهداری حساب اموال و دارایی ها در هر واحد اقتصادی مبتنی بر روش حسابداری آن می باشد. در هریک از رویکرد های حسابداری تعهدی یا نقدی روش نگاهداری اموال و دارایی ها متفاوت می باشد. در روش نقدی که در حال حاضر در دانشگاه های علوم پزشکی و واحدهای تابعه آن بکار گرفته می شود اطلاعات مربوط به داراییها صرفاً بصورت آماری و در دفتر اموال منعکس شده و از بابت بهای خرید داراییها و استهلاک سالیانه ثبتی در دفاتر حسابداری بعمل نمی آید. در راستای سیاستهای کلی وزارت بهداشت و درمان و تغییر تدریجی مبنای حسابداری دانشگاهای علوم پزشکی و واحدهای تابعه و تغییر از مبنای نقدی به تعهدی، لازم است تمهیدات لازم در این خصوص اتخاذ گردد، بگونه ای که در صورت بکارگیری مبنای تعهدی امکان انعکاس اطلاعات مربوط به اموال و دارایی ها در دفاتر حسابداری فراهم شود.

۴-۱- نرم افزار دارایی های ثابت (دفاتر اموال)

در حال حاضر اطلاعات مربوط به اموال و داراییهای دانشگاه های علوم پزشکی و واحدهای تابعه و نیز بیمارستانهای مستقل در اغلب موارد بصورت دستی و در دفتر اموال ثبت می شود. در سالهای اخیر و با بکارگیری تدریجی سیستم های نرم افزاری روش دستی نگاهداری اطلاعات مربوط به اموال و تجهیزات تقریباً منسوخ شده و بجز در مورد واحد های که تعداد ارقام اموال و داراییها در آن بسیار محدود می باشد در اکثر موارد از سیستم های نرم افزاری جهت نگاهداری اطلاعات مربوط به اموال و داراییها استفاده می شود. برخی از مزایای بکارگیری سیستم های نرم افزاری بشرح ذیل می باشد:

۱. سهولت و سرعت بخشیدن به دسترسی اطلاعات مربوط به اموال داراییها
۲. ثبت اسناد حسابداری مربوط به استهلاک ماهیانه و سالیانه از طریق سیستم اموال
۳. سهولت در دسترسی به اطلاعات مربوط به قیمت تمام شده و سود و زیان در دوره های کوتاه مدت (به دلیل ثبت ماهیانه هزینه های استهلاک در دفاتر حسابداری)
۴. اخذ گزارشات مدیریتی مربوط به اموال و دارایی ها
۵. سرعت بخشیدن به فرآیند بستن حسابها در پایان سال مالی و تهیه صورتهای مالی

۶. تقویت کنترل‌های داخلی مربوط به اموال و دارایی‌ها، بویژه فراهم نمودن شرایط لازم برای مشاهده عینی

ادواری دارایی‌ها

۷. تسریع در ثبت تغییرات و جابجایی اموال و دسترسی به گزارشات نقل و انتقال دارایی در بخش‌های مختلف

۴-۱- مراحل استقرار نرم افزار دارایی‌های ثابت

عملیات استقرار سیستم نرم افزاری دارایی‌های ثابت مستلزم در اختیار داشتن اطلاعات اصلاح شده و صحیح مربوط به هر یک از اقلام دارایی‌ها می‌باشد در صورت آماده بودن اطلاعات فوق مراحل استقرار و بکارگیری سیستم دارایی‌های ثابت بشرح ذیل می‌باشد:

- ورود اطلاعات پایه
- ورود اطلاعات داراییها (شامل نام دارایی، شماره پلاک، محل استقرار، تحویل گیرنده، بهای خرید تمام شده و ...)
- ورود اطلاعات مربوط به خرید یا ایجاد دارایی‌ها
- ورود اطلاعات مربوط به تعمیرات و یا اضافات بعدی دارایی‌ها
- ثبت اطلاعات مربوط به نقل و انتقالات دارایی‌ها
- ثبت مربوط به فروش و یا کنار گذاری دارایی‌ها
- تهیه اطلاعات صورت برداری یا مشاعده عینی دارایی‌ها بر حسب محل‌های استقرار
- اطلاعات مربوط به بیمه دارایی‌ها
- محاسبه استهلاک
- صدور اسناد حسابداری ایجاد، نقل و انتقالات، کنار گذاری و استهلاک دارایی‌ها
- تهیه گزارشات مدیریتی مربوط به دارایی‌ها
- طراحی فرمهای عملیاتی مربوط به دارایی‌ها شامل فرم نقل و انتقال، فرم تحویل دارایی‌ها و ...

اطلاعات پایه دارایی‌های ثابت، قبل از ورود به سیستم نرم افزاری، باید از صحت لازم برخوردار باشد، زیرا صرفاً در

موارد جزئی امکان اصلاح این اطلاعات وجود دارد، اصلاح حساب دارایی‌های ثابت باید همزمان و به موازات

خرید نرم افزار دارایی ثابت انجام شود. فرایند اصلاح حساب نمی‌تواند مستقل از فرآیند خرید نرم افزار دنبال

شود. این دو فعالیت غیر قابل تفکیک می‌باشد. حسابداری اموال و داراییها توسط نرم افزار انجام شده و اسناد

حسابداری نیز توسط سیستم صادر می‌گردد. این امر ضمن آنکه به میزان قابل ملاحظه ای صحت و قابل اتکایی

اطلاعات را افزایش می دهد، همچنین موجب صرفه جویی در ساعات کار صرف شده توسط کارشناسان واحدامور مالی می شود .

۲- ضرورت‌های اصلاح حساب دارایی های ثابت در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه :

- بررسی های انجام شده در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه و نیز بیمارستانهای مستقل نشان میدهد که تقریباً در تمام موارد اطلاعات مربوط به اموال و دارایی ها بطور اصولی تهیه و نگهداری نمی شود و موازات استقرار سیستم نرم افزاری دارایی های ثابت لازم است نسبت به اصلاح حساب اموال و دارایی های ثابت اقدام شود، برخی از دلایل ضرورت‌های اصلاح حساب در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه بشرح ذیل می باشد:
- بدلیل بکارگیری روش نقدی بجای روش تعهدی در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه، اطلاعات مربوط به بهای تمام شده و استهلاک دارایی ها در دفاتر حسابداری ثبت و منعکس نشده است.
  - در اغلب موارد از سیستم های نرم افزاری جهت نگهداری اطلاعات مربوط به اموال و دارایی ها استفاده نشده و اطلاعات صرفاً در دفتر اموال و بصورت دستی ثبت شده است.
  - اموال و تجهیزات پزشکی بطور مناسب طبقه بندی و کد گذاری نشده است.
  - دارائی های انتقالی از سایر واحد ها (در بدو امر) بطور مناسب شناسایی و در کارت اموال ثبت نشده است
  - در سنوات قبل، دارایی های ثابت بطور ادواری مشاهده عینی نشده و نتایج صورت برداری با دفاتر تطبیق داده نشده است .
  - اطلاعات مربوط به نقل و انتقال دارائیها در بخش ها و واحد های مختلف ، بموقع و بطور مناسب در سوابق مالی منعکس نشده است . لذا مشاهده اموال ثبت شده در دفاتر به سهولت امکانپذیر نبود و در برخی از موارد نیز مستلزم صرف زمان زیاد می باشد.

- اطلاعات مربوط به دارایی های اسقاطی و از رده خارج شده بطور مناسب در سوابق مالی درج نشده است .
- پلاک کوبی جامع اموال و دارایی های ثابت انجام نشده و همواره بخشی از دارائی فاقد پلاک (برچسب اموال) بوده است .
- با توجه به حجم اموال و ثبت دستی اموال ، عملکرد مسئول اموال (جمعدار) در اغلب موارد موثر نبوده و بدلیل عدم بکارگیری افراد غیر متخصص در این سمت سازمانی ، نظارت های لازم توسط جمعدار اموال اعمال نشده است .
- بدلیل ویژگیهای خاص دارایی ها و تجهیزات پزشکی، روشهای خاص پلاک کوبی این دارایی ها تعریف نشده و به علت فقدان رویه ای مدون در این خصوص ، الصاق برچسب بر روی انواع تجهیزات پزشکی با ابهام همراه بوده است .
- دانشگاه فاقد آئین نامه اموال متناسب با وضعیت عملیات آن می باشد .
- پراکندگی جغرافیای واحد های تابعه دانشگاه های علوم پزشکی روشهای خاص ردیابی و نظارت بر دارایی ها را اقتضاء می نماید، این روشها مدون نشده است .

۳- مزایای اصلاح حساب دارایی های ثابت در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه:

۱- با توجه به سیاستهای کلی وزارت بهداشت جهت استقرار سیستم حسابداری تعهدی در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه در اختیار داشتن اطلاعات کامل و اصلاح شده و بروز شده دارایی ها امری اجتناب ناپذیر می باشد.

۲- اصلاح حساب اموال و تجهیزات راه اندازی سیستم های نرم افزاری را تعیین می نماید.

۳- مهم ترین مزیت "حفاظت از اموال و تجهیزات دانشگاه و اعمال کنترلهای داخلی مناسب" می باشد

۴- اصلاح حساب دارایی ها ، امکان مشاهده عینی مستمر انطباق آن با سوابق دفتری را فراهم می نماید .

۵- اصلاح حساب دارایی های ثابت شرکت منجر به دقت بخشیدن به فرآیند محاسبه استهلاک و به تبع آن انعکاس مناسب تر سود و زیان واحد ها می شود .

۶- اصلاح حساب دارایی های ثابت منجر به پالایش حساب اموال و ارائه اطلاعات واقعی تر و قابل اتکاء تر به مدیریت ارشد دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه شده و به مدیریت در برآورد نیازها و سنجش امکانات و اتخاذ تصمیمات مناسب یاری می رساند.

۷- با توجه به اهمیت مبلغ دارایی های ثابت دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه ، اصلاح حساب دارایی های ثابت منجر به ارائه صورتهای مالی مناسبتر بویژه ترازنامه صحیح ترمی شود.

۸- اصلاح حساب دارائی ثابت ، حسابرسی دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه و کنترل و باز بینی اموال توسط اشخاص ثالث را تسهیل می نماید.

۴- اهداف حسابرسی دارایی های ثابت و آثار اصلاح حساب بر گزارش حسابرس مستقل:

اهداف حسابرسی دارایی های ثابت ، بشرح ذیل طبقه بندی می شود :

*اثبات ارزش

*اثبات وجود

*اثبات مالکیت

*اثبات صحت ثبت

* اثبات طبقه بندی مناسب

* اثبات افشای مناسب

اصلاح حساب دارایی های ثابت در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه بر تمامی جوانب فوق تاثیر مستقیم داشته و در صورت انجام موثر آن ، موجب صرفه جویی قابل توجه در هزینه و زمان حسابرسی و به تبع آن حذف بندهای گزارش حسابرسی می شود. (توضیح اینکه در حال حاضر پاراگراف اصلاح حساب دارایی های ثابت تقریباً در تمام دانشگاهها از جمله بندی های گزارش حسابرسی می باشد)

۵- طبقه بندی اقلام دارایی های ثابت در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه:

طبقه بندی و تفکیک دارایی های ثابت از حیث دستیابی به منابع عملیاتی مناسب سنجش نیازها ، با شرایط فعلی و برنامه های آتی حائز اهمیت می باشد. در شمای کلی ، اموال دانشگاه از جنبه های کار برد عملیاتی به شرح زیر قابل تفکیک و طبقه بندی می باشد .

طبقه بندی اموال در دانشگاه علوم پزشکی از نظر واحدهای عملیاتی

- واحدهای ستادی
- واحدهای بهداشتی (شبکه بهداشت)
- واحدهای درمانی (بیمارستانها ، درمانگاه و.....)
- واحدهای آموزشی و پژوهشی

طبقه بندی و گروه بندی اموال در دانشگاه علوم پزشکی (سطح گروه ۱)

ردیف	نام طبقه بندی	نام واحدهای عملیاتی	نام گروه اموال
۱	زمین	واحدهای ستادی بهداشتی درمانی آموزشی	بیمارستان درمانگاه بیمارستان و درمانگاه ستادی و اداری آموزشی و پژوهشی انبارها منازل مسکونی

بیمارستان درمانگاه بیمارستان و درمانگاه ستادی و اداری آموزشی و پژوهشی انبارها منازل مسکونی	→ ←	واحدهای ستادی بهداشتی درمانی آموزشی	ساختمان	۲
تاسیسات حرارتی و برودستی تاسیسات برقی تاسیسات فاضلاب تاسیسات انتقال و توزیع آب تاسیسات سردخانه سایر	→ ←	واحدهای ستادی واحدهای بهداشتی واحدهای درمانی آموزشی و پژوهشی	تاسیسات	۳

نام گروه اموال	نام واحدهای عملیاتی	نام طبقه بندی	ردیف
تجهیزات پزشکی - عمومی توانبخشی و فیزیوتراپی تصویر برداری دندانپزشکی چشم پزشکی عمومی میکروب شناسی پاتولوژی ژنتیک و ویروس شناسی اینمنولوژی و سرو لوژی خون شناسی و انتقاد هرمون شناسی تجهیزات آزمایشگاههای پزشکی هسته ای شیمی بالینی به دارویی و سم شناسی	→ ←	واحدهای ستادی بهداشتی درمانی آموزشی	تجهیزات ۶

تجهیزات بیمارستانی - تختها ... تجهیزات - ویژه نظافت تجهیزات آموزشی و پژوهشی - دوربین و اسلایه سایر تجهیزات رایانه ای		
---	--	--

نام گروه اموال	نام واحدهای عملیاتی	نام طبقه بندی	ردیف
ابزار و لوازم پزشکی - سمتهای جراحی تشخیص طبی نجات ، امداد و کمکهای اولیه توان بخشی و فیزوتورایی سایر ابزار لوازم آزمایشگاهی ابزار و لوازم مخابراتی ابزار و لوازم رایانه ای بزار و لوازم آموزشی ابزار و لوازم فنی آزمایشگاهی ابزار و لوازم فنی کمک آموزشی ابزار و لوازم فنی سایر ابزار و لوازم فنی - جوشکاری ابزار و لوازم فنی - اطفاء حریق ابزار و لوازم فنی آچارها ابزار و لوازم فنی کمپر سورها ابزار و لوازم فنی دریلها ابزار و لوازم فنی اندازه گیری ابزار و لوازم فنی سایر	واحدهای ستادی واحدهای بهداشتی واحدهای درمانی واحدهای آموزشی	ابزار و لوازم	۷

نام گروه اموال	نام واحدهای عملیاتی	نام طبقه بندی	ردیف
<p>آب سرد کن و آبگرمکن بخاری صوت و تصویری جاروبرقی چراغ مطالعه صندلی ها میزها فایل و کمدها اثانه مخابراتی کولر تکثیر و کپی ساعت کتب تجهیزات رایانه ای پرینتر کامپیوتر و ملحقات سایر</p>	<p>واحدهای ستادی واحدهای بهداشتی واحدهای درمانی واحدهای آموزشی</p> <p style="text-align: center;"> </p>	اثاثیه و منصوبات	۸
<p>وسایط نقلیه – موتورها وسایط نقلیه سواری وسایط نقلیه وانت وسایط نقلیه اتوبوس ومینی بوس وسایط نقلیه سنگینی وسایط نقلیه آمبولاس وسایط نقلیه آتش نشانی وسایط نقلیه هوای وسایط نقلیه آبی</p>	<p>واحدهای ستادی واحدهای بهداشتی واحدهای درمانی واحدهای آموزشی</p> <p style="text-align: center;"> </p>	وسایط نقلیه	۹

ردیف	نام طبقه بندی	نام واحدهای عملیاتی	نام گروه اموال
۱۰	حق الامتیاز	واحدهای ستادی واحدهای بهداشتی واحدهای درمانی واحدهای آموزشی	تلفن ثابت تلفن همراه انشعاب آب و فاضلاب برق سایر

۶- مراحل اصلاح حساب در دانشگاه های علوم پزشکی و واحدهای تابعه:

- ۱ - صورت برداری کامل داراییهای شرکت براساس الویت های تعیین شده و اهمیت دارایی های شرکت
- ۲ - الصاق پلاک های برروی دارایی های صورت برداری شده .
- ۳ - انطباق لیست دارایی های صورت برداری شده با سوابق مالی دارائیهای ثابت (منعکس دردفاتر).
- ۴ - استخراج صورت ریز مغایرتها و کسری و اضافات دارائی ثابت از هر دو حیث (منعکس در دفاتر وعدم وجود در خارج - مشاهده عینی شده و عدم انعکاس در دفاتر).
- ۵ - بررسی و رسیدگی به اسناد و مدارک و حسابهای شرکت به منظور رفع بخشی از مغایرتها.
- ۶ - استخراج لیست نهائی کسری و اضافات
- ۷ - ثبت اضافات با براساس تباری قیمت گذاری در حسابها
- ۸ - تعیین تکلیف و اتخاذ تصمیم در خصوص کسری های دارایی های ثابت
- ۹ - تهیه لیست نهایی دارایی های ثابت
- ۱۰ - ورود اطلاعات پالایش شده در سیستم دارایی های ثابت

۷- برنامه زمانبندی اصلاح حساب دارایی های ثابت در دانشگاه های علوم پزشکی

کل زمان لازم برای انجام اصلاح حساب پنج ماه بشرح ذیل پیش بینی می شود :

مدت ۳۰ ماه	شرح عملیات
۱/۵ ماه	۱ - عملیات مشاهده عینی و صورت برداری دارائیهای ثابت و پلاک کوبی دارائیهها
۱ ماه	۲ - انجام بررسیهای مالی و تطبیق لیست صورت برداری شده با سوابق مالی و قیمت گذاری اموال بدون قیمت
۱ ماه	۳ - تعیین تکلیف کسری و اضافات دارائی ها
۱ ماه	۴ - ارائه لیست نهایی دارایی ثابت
۱.۵ ماه	۵ - استقرار اطلاعات در سیستم نرم افزاری دارایی های ثابت
۶ ماه	جمع

۸- روش انتخاب مجری و شرایط مجری جهت انجام اصلاح حساب دارایی های ثابت:

ذکر این نکته ضروریست که اصولاً فعالیتهای پردازش و سامان دهی اطلاعات شامل اصلاح حساب و خرید سیستم از جمله مواردی است که نمی تواند از طریق مناقصه عمومی به منجر به نتایج مورد انتظار شود. در این گونه فعالیتها، شناخت از روابق مجری و مشاور، تواناییهای مجری در انجام کار، مهم ترین عامل ارجاع کار محسوب می شود. گرچه مبلغ پیشنهادی برای انجام خدمات فوق عامل مهمی محسوب می شود لیکن عامل فوق باید در کنار سایر تواناییهای مجری برای انجام کار مورد عنایت قرار گیرد.

۸-۱- شرایط مجری

مجری عملیات اصلاح حساب باید واجد شرایط ذیل باشد :

۵. موسسات عضو جامعه حسابداران رسمی.

۶. آشنایی با ماهیت عملیات دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه و انجام حسابرسی حداقل یک دانشگاه.

۷. آشنایی با عملیات اصلاح حساب دارایی ثابت و داشتن حداقل یک کار در سوابق کاری در بخش اصلاح

حساب اموال و دارایی ها.

۹- حق الزحمه اصلاح حساب دارایی های ثابت:

برخی از عوامل تعیین کننده حق الزحمه اصلاح حساب دارایی های ثابت بشرح ذیل می باشد:

۱. تعداد اموال و تجهیزات

۲. تنوع اموال و تجهیزات

۳. پراکندگی جغرافیای اموال و تجهیزات

۴. میزان دسترسی به اسناد و مدارک و سوابق مالی مربوط به اموال و تجهیزات

۵. ترکیب تخصصی کارکنان مرتبط با اموال و تجهیزات

۶. اطلاعات و سوابق منعکس در دفتر اموال و تجهیزات

۷. ارزش ریالی اموال و تجهیزات واحد اصلاح حساب

معهدا به دلیل سهولت در برآورد حق الزحمه جهت ارجاع خدمات اصلاح حساب جدول ذیل پیشنهاد می گردد:

ردیف	شرح طبقه بندی اموال و داراییهای ثابت	تعداد	مبلغ حق الزحمه برآوردی -ریال
۱	وسایط نقلیه	از ۱ تا...۱۰۰..دستگاه بالا ۱۰۰ دستگاه	۱۰.۰۰۰.۰۰۰ ۱۵.۰۰۰.۰۰۰
۲	زمین و ساختمانها	از...۱ تا...۱۰۰...قطعه بالاتر از ۱۰۰ قطعه	۲۰.۰۰۰.۰۰۰ ۳۰.۰۰۰.۰۰۰
۳	اثاثیه	از...۱ تا...۱۰.۰۰۰...عدد بالاتر	۸۰.۰۰۰.۰۰۰ ۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰
۴	تجهیزات پزشکی	از...۱ تا...۵.۰۰۰...عدد بالاتر	۸۰.۰۰۰.۰۰۰ ۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰
۵	تاسیسات	کلی بالاتر	۲۰.۰۰۰.۰۰۰ ۴۰.۰۰۰.۰۰۰
۶	ابزار و لوازم پزشکی و فنی	از...۱ تا...۵.۰۰۰	۵۰.۰۰۰.۰۰۰

۷۰.۰۰۰.۰۰۰	بالا تر		
۵۰.۰۰۰.۰۰۰	از...۱ تا... ۵.۰۰۰	تجهیزات آموزشی	۷
۷۰.۰۰۰.۰۰۰	بالا تر		
۳۱۰.۰۰۰.۰۰۰	جمع ریالی در شرایط متعارف		
۴۲۵.۰۰۰.۰۰۰	جمع ریالی بیش از شرایط متعارف		

۱۰- کمیته اصلاح حساب دارایی های ثابت و ترکیب آن:

اصلاح حساب دارایی های ثابت مستلزم همکاری واحد ها و بخش های مختلف دانشگاه می باشد لذا انتخاب یک نفر از کارکنان متخصص و با تجربه امور مالی بعنوان مدیر پروژه ضروری میباشد. انتخاب یکی از کارشناسان ارشد مجری بعنوان هماهنگ کننده ضروری می باشد. همچنین لازم است نمایندگان بخش های مختلف و همچنین مدیریت دانشگاه برای پیشبرد امور و انجام هماهنگی های لازم و نهایتاً پیشبرد پروژه همکاری نزدیک داشته باشند. پیشنهاد میشود نمایندگان مدیریت، مدیر پروژه، نمایندگان واحدهای مرتبط، نماینده مجری و مشاور بطور هفتگی تشکیل جلسه داده و مشکلات و پیشرفت پروژه اصلاح حساب را دنبال نمایند.

فصل سوم: برنامه ریزی اصلاح رویه های شناسایی درآمد

۱- مفاهیم اساسی درآمدها در استانداردهای حسابداری:

۱-۴ تعاریف:

درآمد: عبارت است از افزایش در حقوق صاحبان سرمایه (ارزش ویژه) بجز مواردی که به آورده صاحبان

سرمایه مربوط می شود. مفهوم درآمد، کمکهای انتقالی دولت، درآمد اختصاصی، درآمد ابلاغی و سایر درآمدهای غیر عملیاتی را نیز در بر می گیرد.

۲-۱- شناسایی و اندازه گیری درآمدها طی دوره مالی از جمله فرایندهای قضاوتی و پیچیده در

حسابداری و گزارشگری بوده که مستلزم تحقق شرایطی می باشد.

درآمدهای اختصاصی دانشگاههای علوم پزشکی منحصر به درآمد حاصل از خدمات می باشد. برابر

استانداردهای حسابداری در ایران "هرگاه ماحصل معامله ای متضمن ارائه خدمات باشد را بتوان بگونه ای

اتکاء پذیر برآورد نمود، درآمد عملیاتی مربوطه باید با توجه به میزان تکمیل آن معامله شناسایی شود. فرآیند

شناسایی و تحقق درآمد تابعه عوامل زیر است:

- جریان منافع اقتصادی مرتبط با معامله به درون واحد اقتصادی محتمل باشد.
- مبلغ درآمد عملیاتی را بتوان بگونه ای اتکاپذیر اندازه گیری نمود.
- میزان تکمیل معامله بگونه ای اتکاپذیر قابل اندازه گیری باشد.
- مخارجی که در ارتباط با ارائه خدمات متحمل گردیده یا خواهد شد، بگونه ای اتکاپذیر قابل اندازه گیری باشد.

۱-۲-۱- اندازه گیری و شناسایی درآمدها:

علیرغم تنوع در وظایف و فعالیت های مرتبط با ارائه خدمات در دانشگاه علوم پزشکی، حدود و گروههای اصلی و منابع درآمدی دانشگاهها بشرح زیر می باشد:

شرح منابع درآمدی	نحوه اندازه گیری و زمان شناسایی
ارایه خدمات درمانی و بهداشتی	صورت حساب صادره / ارسالی
ارایه خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	مفاد قرارداد و وجوه دریافتی
فروش ضایعات	مبلغ فروش و در هنگام تحویل اقلام فروخته شده
فروش داراییهای ثابت	مبلغ فروش و در زمان تحویل داراییها و انتقال ریسک یا مالکیت
کمکهای غیر نقدی مردمی، دولت، سازمانها و اشخاص حقوقی	ارزش روز (کارشناسی) اقلام انتقالی در زمان انتقال
اعتبارات مصوب و ابلاغی	وجوه دریافتی

۱-۲-۲- شروط و معیارهای شناسایی درآمد:

- **تعریف پذیری** Element of financial statements : جزء مورد نظر ، باید در تعریف یکی از اجزای مالی قرار گیرد .
- **قابلیت اندازه گیری** : اندازه گیری صفات کیفی یا وجوه دریافتی باید با معیارهای قابل اعتماد صورت گیرد .
- **مربوط بودن Relevance** : با ارایه اطلاعات مربوط ، باید قابلیت تاثیرگذاری در تصمیم گیری استفاده کنندگان را فراهم نمود .
- **قابلیت اعتماد Reliability** : اطلاعات مربوط به رویدادها ، باید واقع گرایانه ، قابل اثبات و بی طرفانه باشد .

۲- کنترلهای داخلی مربوط به درآمدها:

هدف اصلی از استقرار کنترلهای داخلی در مورد درآمدها در دانشگاههای علوم پزشکی، حصول اطمینان از شناسایی، ثبت و وصول تمامی درآمدهای کسب شده می باشد. برای دستیابی به این هدف، فرایند کسب درآمد، باید مبتنی بر سیستم کنترلهای داخلی با رویکرد و مبانی زیر باشد:

۱. تخصیص اعتبار مبتنی بر بودجه مصوب دانشگاه باشد.
۲. تعیین منابع مختلف درآمدی و تدوین فرآیند کسب درآمد.
۳. تعیین و ترسیم فرایند کسب درآمد با رویکرد هزینه و فایده.
۴. مدون نمودن گردش عملیات از حیث جمع آوری اطلاعات خدمات ارائه شده، توسط بخشها و واحدهای عملیاتی به منظور اعمال کنترلهای لازم.
۵. تدوین دستورالعمل و آیین نامه ها جهت تعیین حق الزحمه خدمات و نحوه اعطای تخفیفات به متقاضیان و کارکنان.
۶. استفاده از فرمها و روشهای یکسان و متحدالشکل جهت شناسایی درآمد در واحد همسان.
۷. عطف گذاری متقابل اسناد و مدارک درآمدی بگونه ای که امکان ردیابی و پیگیری خدمات ارائه شده در صورتحساب صادره فراهم گردد.
۸. بازبینی مستمر فرایند درآمد (از مرحله تقاضای خدمات تا مرحله صدور صورتحساب) با رویکرد زمان سنجی گردش و جمع آوری اسناد و مدارک ارائه خدمات.
۹. حصول اطمینان از متناسب بودن درآمدهای کسب شده با خدمات ارائه شده و ارزیابی و مقایسه هزینه های تحمل شده با درآمدهای کسب شده.
۱۰. مطابقت صورت مقادیر لوازم و تجهیزات مصرفی (دارو، لوازم مصرفی پزشکی، داراییهای اسقاطی و...) با مقادیر مندرج در صورتحساب های صادره.
۱۱. طبقه بندی مناسب درآمدها در سطوح مختلف (واحد ها و بخشهایی که موجب تحصیل درآمد می شود)
۱۲. ثبت و انعکاس درآمدها در سوابق حسابداری بمرحله تحقق آن و ارائه گزارشات ماهانه، سه ماهه، شش ماهه و سالیانه برای انواع درآمدها.

۱۳. ثبت و انعکاس مطالبات حاصل از ارایه خدمات در سوابق مالی و پیگیری و تجزیه و تحلیل روند مطالبات .

۱۴. کنترل و پیگیری مستمر صورتحسابها در جهت کاهش کسورات در دو مرحله قبل و بعد از ارسال

صورتحساب.

۱۵. ثبت و انعکاس کسورات در دفاتر حسابداری بعنوان تعدیل درآمدها و ارایه گزارشات ماهانه از مبالغ و

موارد کسورات و تجزیه و تحلیل روند آن.

۱۶. تهیه سود و زیان بر حسب هریک از مراکز درآمدي بطور ماهیانه .

۱۷. ارزیابی عملکرد واحدهای درآمدي (در سطح واحدهای تابعه/بخش و واحدهای ارایه کننده خدمات و نهایتاً

واحدهای استراتژیک (SBU)

۱۸. استقرار سیستمها و روش های یکپارچه در بخش درآمدها از مرحله شناسایی درآمد تا گزارشگری .

۳- تفاوت رویکردهای حسابداری به روش نقدی و تعهدی جهت شناسایی درآمدها

روش ثبت و طبقه بندی حساب درآمدها در هر واحد اقتصادی مبتنی بر روش حسابداری آن می باشد . در هریک از

رویکرد های حسابداری تعهدی یا نقدی روش ثبت و طبقه بندی حساب درآمدها متفاوت می باشد. برخی از تفاوت

های رویکرد نقدی و تعهدی در شناسایی درآمدها بشرح ذیل می باشد:

شرح	روش حسابداری نقدی	روش حسابداری تعهدی
چرخه های درآمدی	بصورت متقابل در حسابها ثبت و منعکس نمی گردد	در مرحله تحقق درآمد " صدور صورتحسابها " درآمد انعکاسی در حسابها ندارد لیکن بطور غیر مستقیم از طریق اعمال کنترل بر سایر سیستمهای مرتبط از قبیل انبار(خروج دارو و لوازم) و.. بر فرایند کسب درآمد نظارت می شود.
شناسایی و ثبت درآمد در حسابها	به محض وصول و دریافت وجه	درآمدها برابر استانداردهای حسابداری بمحض تحقق و در حسابها ثبت می شود
کسورات اعمال شده بر صورتحساب صادره	کسورات اعمال نشده بر صورتحسابها ،انعکاسی در حسابها ندارد	کسورات بعنوان کاهنده درآمد ثبت و گزارش می شود
مطالبات از طرفهای قرارداد و یا دریافت کنندگان خدمات	بدلیل اعمال روش نقدی مطالبات صرفاً در گزارشات مدیریتی و یا آماری اعلام می شود و در اغلب موارد اطلاعات فوق در دسترس افراد خاص بوده و بطور شخصی	مانده مطالبات در هر مقطع زمانی شناسایی و ثبت شده و امکان اخذ گزارش از مطالبات از طریق سیستم حسابداری فراهم می باشد .

	نگهداری می شود .	
با توجه به رعایت اصل تطابق درآمدهای ، هر دوره با هزینه همان دوره ، سود و زیان ارایه شده تا حدود قابل ملاحظه مبین نتایج عملیات واحد می باشد .	بدلیل عدم شناسایی درآمدها در مرحله تحقق یا ارایه خدمات ، مقابله درآمدهای کسب شده با هزینه های انجام شده فراهم نمی باشد.	صورت عملکرد (سود و زیان)
در حسابداری تعهدی امور مالی بعنوان بخشی از فرآیند کسب درآمد محسوب شده و مستقیماً بر فرآیند کسب و شناسایی درآمد نظارت و کنترل دارد.	امور مالی در فرایند کسب درآمد کنترل مستقیم اعمال نمی نماید. لذا کنترل داخلی موثر و اثر بخشی اعمال نمی شود.	کنترلهای داخلی

۴- ضرورتها و مزیت های های تغییر روش شناسایی درآمد ها از مبنای نقدی به مبنای تعهدی در

دانشگاههای علوم پزشکی و واحدهای تابعه

۱-۴- ضرورتهای اصلاح حساب درآمدها

بررسی های انجام شده در دانشگاه های علوم پزشکی و واحدها تابعه و نیز بیمارستانهای مستقل نشان می دهد که در اغلب موارد اطلاعات مربوط حساب درآمدها بطور اصولی تهیه و نگهداری نشده است . لازم است ، همزمان با اصلاح حساب درآمدها ، نسبت به استقرار سیستم نرم افزاری عملیاتی مرتبط با فعالیتها (سیستم جامع بیمارستانی HIS، آموزشی و ..) اقدام شود. برخی از دلایل و ضرورتهای اصلاح و تغییر رویه و شناسایی درآمدها در دانشگاه های علوم پزشکی واحدهای تابعه بشرح ذیل می باشد:

- بدلیل بکارگیری روش نقدی بجای روش تعهدی در دانشگاه های علوم پزشکی و واحدهای تابعه و ثبت درآمدها بهنگام نبوده و درآمدهای تحقق یافته وصول نشده در دفاتر حسابداری منعکس نمی شود.
- اطلاعات اخذ شده بر مبنای نقدی ، گزارشات لازم جهت تصمیم گیری مدیران ، بویژه در بخش هزینه و فایده را در اختیار قرار نمی دهد .
- در اغلب موارد از سیستم های نرم افزاری جهت ثبت و کنترل فرایند صدور صورتحساب و شناسایی درآمدها استفاده نشده و در مواردی که از نرم افزار استفاده می شود نرم افزارهای فوق از قابلیت های لازم برخوردار نمی باشد .

- بکارگیری روش تعهدی موجب می شود درآمدهای دانشگاه علوم پزشکی و واحد های تابعه، بطور مناسب طبقه بندی و گزارش گردد.
- بکارگیری روش تعهدی ساختار کنترل های داخلی در بخش درآمدها را به میزان قابل ملاحظه ای تقویت می نماید.
- بکارگیری روش تعهدی، لاجرم فرآیند کسب درآمد را مدون و قانونمند می نماید.
- باتوجه به پراکندگی جغرافیای مراکز دانشگاه علوم پزشکی، بکارگیری روش تعهدی کمک شایانی به یکنواخت نمودن رویه های شناسایی درآمد در واحدهای مختلف می نماید.

۲-۴- مزایای اصلاح حساب درآمد

- با توجه به سیاست های کلی وزارت بهداشت در جهت استقرار سیستم حسابداری تعهدی بجای حسابداری نقدی در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه، اصلاح رویه ها و فرآیند شناسایی درآمدها امری اجتناب ناپذیر می باشد.
- بدلیل بکارگیری نرم افزار در شناسایی درآمد بر مبنای تعهدی سرعت دسترسی به اطلاعات بطور قابل ملاحظه ای افزایش می یابد.
- اصلاح حساب درآمدها و بکارگیری روش تعهدی حصول اطمینان از شناسایی تمامی درآمدهای کسب شده را امکان پذیر می نماید.
- فراهم شدن امکان مطابقت اقلام مصرف شده جهت هر یک از واحدها برای خدمات ارائه شده (خروجی انبار دارو، مصرفی و...) با درآمد هر واحد و صورتحساب های ارسالی
- بکارگیری روش حسابداری تعهدی منجر به ارائه اطلاعات واقعی تر مربوط به عملکرد شده و به مدیریت در اتخاذ تصمیمات مناسب مدیریتی یاری می رساند.
- بکارگیری روش تعهدی در شناسایی درآمدها موجب ارائه صورتهای مالی مناسبتر و واقعی تر شده و امکان مقایسه نتایج عملکرد دوره های مختلف را فراهم می آورد.

• شناسایی درآمد به روش تعهدی، فرآیند حسابرسی دانشگاه های علوم پزشکی و واحدهای تابعه را تسهیل می نماید.

• رویکرد شناسایی درآمد به روش تعهدی موجب بازنگری در روشهای اجرایی و فرایند کسب درآمد و بخصوص در بخش مالی (بانک، صندوق، ترخیص، ارسال صورتحساب به طرفهای قرارداد و...) شده و ضمن تقویت کنترلهای داخلی در بخش های مختلف، موجب افزایش بهره وری می شود.

• فراهم نمودن شرایط لازم برای تهیه سود و زیان بر حسب هریک از واحدها و مراکز درآمدی و ارزیابی عملکرد واحدها (در سطح واحدهای تابعه/بخش و واحدهای ارایه کننده خدمات و در نهایت واحدهای استراتژیک SBU)

۵- بکارگیری نرم افزار های عملیاتی درآمد

در سالهای اخیر با بکارگیری تدریجی سیستم های نرم افزاری حسابداری، استفاده از نرم افزارها در انواع فعالیتهای درآمدی اعم از فروش کالا، خدمات آموزشی، پژوهشی، درمانی، بهداشتی و... رایج شده است. نرم افزارهای فوق، بعنوان بخشی از سیستم و تامین اطلاعات پایه ای سیستم های حسابداری محسوب می گردد و این سیستم ها با سیستم های مالی تبادل اطلاعات نموده و بعنوان مکمل و پیشنیاز نرم افزارهای مالی جهت ثبت رویدادهای درآمدی محسوب می شود بکارگیری روشهای دستی در بخش اجرای عملیات و صدور صورتحساب، تقریباً منسوخ شده است. برخی از مزایای بکارگیری سیستم های نرم افزاری در این بخش بشرح ذیل می باشد:

۱-۵- مزایای بکارگیری سیستم های نرم افزاری

۸. سهولت و سرعت بخشیدن به دسترسی اطلاعات مربوط به درآمدها.
۹. ثبت اسناد حسابداری مربوط به درآمدها (بصورت روزانه یا ماهانه) از طریق سیستم نرم افزاری.
۱۰. سهولت در دسترسی به اطلاعات مربوط به سود و زیان در دوره های مختلف.
۱۱. اخذ گزارشات مدیریتی مربوط به درآمدها و مانده مطالبات از طرفهای قرارداد.
۱۲. سرعت بخشیدن به فرآیند بستن حسابها در پایان سال مالی و تهیه صورتهای مالی.
۱۳. تقویت کنترلهای داخلی مربوط درآمدها، بویژه در تهیه و ارسال صورتحساب ها.

۱۴. تسریع در عملیات جاری و صرفه جویی در هزینه ها به دلیل الکترونیکی شدن سوابق و مدارک

(Paper less) و کاهش زمان مورد انتظار جهت انجام مراحل مختلف عملیات .

۶- اثرات اصلاح رویه شناسایی درآمدها بر محاسبه نتایج عملکرد (سود و زیان و تفریح بودجه)

ثبت و شناسایی درآمدها در زمان تحقق و بر حسب اجزاء و مراکز درآمدی نقش موثری در محاسبه سود و زیان

خواهد داشت. بکارگیری روش تعهدی بر جوانب زیر تاثیر دارد :

- محاسبه مقداری لوازم و تجهیزات مصرفی را تسهیل می نماید .
- شرایط لازم برای انتساب مصرف موجودیها به مراکز مربوطه را فراهم می آورد.
- صدور اسناد حسابداری درآمدها بر حسب منابع و نوع فعالیت ، تهیه سود و زیان برای هر فعالیت را تسهیل می نماید.
- صدور اسناد حسابداری درآمدها در طی سال مالی محاسبه سود و زیان را در کلیه مقاطع طی سال مالی امکان پذیر می نماید.
- اصلاح رویه شناسایی درآمدها ضمن اثرگذاری بر فرآیند تفریح بودجه ، اطلاعات مفیدی در نتیجه تفریح در اختیار قرار می دهد .
- اصلاح رویه شناسایی درآمد در فراهم نمودن شرایط لازم برای دسترسی به سود و زیان امکان اتخاذ اقدامات اصلاحی را فراهم می نماید .
- با اصلاح رویه شناسایی درآمدها ، شرایط لازم برای دسترسی به اطلاعات بموقع و اثربخش را فراهم شده و در نتیجه موجب بهبود عملکرد واحدها می شود .

شرح درآمد	نوع خدمات	واحدها	گروه اصلی	جریان نقدی
۱-درآمد اختصاصی دانشگاه	الف - درمان	بیمارستان ها	الف - بیماران سرپایی ب - بیماران بستری	۱- فرانشیز نقدی ۲- طرف قرارداد ۳- آزاد
	ب - بهداشت	۱- مراکز بهداشت (درمانگاهها) ۲- مراکز بهداشتی درمانی (بهداریها)	۱- واکسیناسیون ۲- تنظیم خانواده ۳- بیماریهای خاص ۴- پزشک خانواده ۵- درمان	۱- رایگان ۲- نقدی ۳- طرف قرارداد
	ج - آموزش	۱- معاونت پژوهشی ۲- معاونت امور فرهنگی و دانشجویی ۳- معاونت آموزشی	۱- ارائه خدمات در زمینه تحقیقات پژوهشی به کارکنان ۲- آموزش دانشجویان و تفرقه غذا ۳- شهریه دانشجویان خارج از کشور	نقدی
۲- اعتبار ابلاغی	الف - ماده ۹۲ (مصدومین)	بیماران تصادفی	ارائه خدمات درمانی	نقدی
	ب- سوانح سوختگی	بیماران سوختگی	ارائه خدمات درمانی	
	ج - بیماران نیازمند	بیماران بی بضاعت	کمک به بیماران بی بضاعت	
	د-کمک بیمارستانهای محروم	بیمارستان و مراکز درمانی در مناطق محروم	کمک بابت مراکز درمانی مناطق محروم	
۳- درآمد خانه های سازمانی	واحدهای سازمانی	اجاره واحدهای سازمانی		نقدی
۴- کمکهای مردمی و سایر منابع	۱- کمکهای مردمی (خیرین) ۲- کمکهای دستگاههای دولتی (غیر از ردیفهای عمومی دولت)	دریافت از خیرین به منظور کمک		غیر نقدی نقدی
۵- فروش ضایعات	شناسایی اقلام از رده خارج و تایید و تصویب مدیریت و در نهایت صورت مجلس اقلام از رده خارج به منظور فروش و خارج نمودن از دفاتر اموال	۱- از طریق برگزاری مزایده ۲- آگهی فراخوان به منظور فروختن		دریافت نقدی

۸- مراحل تغییر روش شناسایی درآمد بر مبنای تعهدی در دانشگاه های علوم پزشکی و واحد های تابعه :

۱ - تهیه و تنظیم کد حساب برای انواع درآمدهای دانشگاه و واحد های تابعه.

۲ - تعریف سرفصلهای مناسب درآمدی با اهداف اخذ گزارشات مورد لزوم .

۳ - استقرار و پیاده سازی نرم افزارهای عملیاتی مرتبط با درآمد و تعیین وظائف امور مالی

در چرخه شناسایی درآمدها و نهایتاً ارتباط و انتقال داده های درآمدی از سیستم فوق به سیستم حسابداری.

۴ - ارتباط عملیات دریافت و پرداخت (صندوق) ، صورتحساب ، مزایای پزشکان (پرکیس) با سیستم عملیاتی و یکپارچه نمودن بانک اطلاعاتی درآمد.

۵ - تعیین گلوگاههای روند شناسایی درآمد و انطباق آن با سایر سیستم (به عنوان نمونه مطابقت داروهای منظور شده به حساب بیماران و یا وصولی صندوق با برگ پذیرش درمانگاه و ...)

۶ - صدور اسناد حسابداری از سیستمهای مرتبط با درآمد به سیستم حسابداری

۷ - تدوین دستورالعمل نحوه ثبت و شناسایی درآمد و نحوه استفاده از حسابهای رابط و کنترلی

۸ - مطابقت و کنترل کسورات اعمال شده بر صورتحسابهای بیماران و اعمال اثرات آن بر پرکیس پزشکان ، عملکرد واحدها (داروخانه ، بخش و ...)

۹ - تدوین آئین نامه و روشهای مربوط به ، ارزیابی و شناسایی کمکهای مردمی.

۹- برنامه زمانبندی اصلاح حساب

کل زمان لازم برای انجام اصلاح حساب موجودیها شش ماه بشرح ذیل پیش بینی می شود :

مدت به ماه	شرح مراحل	وظایف مجری
دو ماه	۱- گزارش شناخت جهت تغییر رویه درآمدها بر مبنای تعهدی	
دو ماه	۲- تدوین دستورالعمل نحوه شناسایی ثبت درآمدها	
سه ماه	۱- استقرار سیستم های نرم افزاری عملیاتی درآمد	
یک ماه	۲- برقراری ارتباط بین سیستم درآمد و حسابداری و انتقال اطلاعات سیستم درآمد به سیستم	وظایف شرکت نرم افزاری

۱۰- روش انتخاب مشاور و شرایط مجری جهت اصلاح حساب درآمدها

ذکر این نکته ضروریست فعالیت های به اصلاح حساب درآمدها و استقرار سیستم نرم افزاری برای درآمد باید از یکدیگر تفکیک شود در این جا صرفاً به وظایف مجری برای اصلاح حساب اشاره شده است. اصولاً فعالیتهای استقرار و سامان دهی اطلاعات شامل اصلاح حساب و تدوین رویه های از جمله مواردی است که نمی تواند از طریق اجرای مناقصه عمومی منجر به نتایج مورد انتظار شود. در این نوع فعالیتهای، شناخت از سوابق مجری و مشاور، تواناییهای فنی و تخصصی مجری در انجام کار، مهم ترین عامل ارجاع کار محسوب می شود. اشتباه در انتخاب مجری هزینه های قابل توجهی برای سازمان در بردارد که بهای خدمات مجری کمترین آن محسوب می شود. گرچه مبلغ پیشنهادی برای انجام خدمات فوق عامل مهمی محسوب می شود لیکن عامل فوق باید در کنار سایر عوامل مورد توجه و ارزیابی قرار گیرد.

۱-۱۰- شرایط مجری برای اصلاح حساب و تدوین روشهای شناسایی درآمدها

مجری عملیات اصلاح رویه های شناسایی درآمد باید واجد شرایط ذیل باشد:

۸. مجری از موسسات عضو جامعه حسابداران رسمی ایران باشد.
۹. مجری با ماهیت عملیات دانشگاههای علوم پزشکی و واحدهای تابعه آشنا بوده و حداقل انجام حسابرسی یک دانشگاه علوم پزشکی را عهده دار بوده باشد.
۱۰. آشنایی با عملیات اصلاح حساب و داشتن حداقل یک کار اصلاح حساب در سوابق کاری.
۱۱. دارا بودن کارکنان تخصصی جهت انجام کار در محل مورد نظر.

۱۱- عوامل موثر بر مبلغ حق الزحمه اصلاح حساب درآمدها

برخی از عوامل تعیین کننده حق الزحمه اصلاح حساب درآمدها بشرح ذیل می باشد :

۸. تعداد خدمات ارائه شده

۹. انواع و تنوع درآمدها

۱۰. میزان تخصصی بودن درآمدها و لزوم به اطلاعات کارشناسی

۱۱. تعداد مشتریان و یا طرفهای قرارداد

۱۲. پراکندگی جغرافیای مراکز

۱۳. اطلاعات و سوابق مالی درآمد و میزان استفاده از سیستم های عملیاتی مرتبط با موضوع درآمد

۱۴. ارزش ریالی درآمدها

معهدنا به دلیل سهولت در برآورد حق الزحمه جهت ارجاع خدمات اصلاح حساب جدول ذیل پیشنهاد می گردد :

ردیف	شرح طبقه بندی انواع موجودیها	مبلغ حق الزحمه برآوردی -ریال
۱	شناخت فرآیند کسب درآمد	۵۰.۰۰۰.۰۰۰
۲	مشاوره در جهت استقرار روش تعهدی بجای روش نقدی	۷۰.۰۰۰.۰۰۰
۳	تعریف نظام کنترلهای داخلی درآمد	۶۰.۰۰۰.۰۰۰
۴	تدوین دستورالعمل های مربوط به شناسایی درآمد در بخشهای مختلف	۶۰.۰۰۰.۰۰۰
	جمع	۲۴۰.۰۰۰.۰۰۰
	اضافه میشود : سربار ۲۵٪	۶۰.۰۰۰.۰۰۰
	جمع کل	۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰

۱۲- کمیته اصلاح حساب و ترکیب آن

اصلاح حساب درآمدها ، مستلزم همکاری واحدها و بخش های مختلف دانشگاه می باشد. ضمن تاکید بر انتخاب یک نفر از کارکنان متخصص و با تجربه امور مالی دانشگاه بعنوان مدیر پروژه ، ضروری است نمایندگان بخش های مختلف و مدیریت دانشگاه برای پیشبرد فعالیت اصلاح حساب و انجام هماهنگی های لازم ، همکاری نزدیک داشته باشند. پیشنهاد می شود نمایندگان مدیریت ، مدیر پروژه ، نمایندگان واحدهای مرتبط ، مدیر پروژه منتخب مجری بطور

هفتگی تشکیل جلسه داده و مشکلات ، موانع و نحوه پیشرفت پروژه اصلاح حساب را با برنامه از قبل تعیین شده مورد بررسی قرار دهند . لازم است کارشناسان شرکت نرم افزاری و کارشناسان شرکت مشاور مالی به اتفاق در جلسات هماهنگی حضور بهم رسانند .